

## **Эшне башкару өчен кулланма**

Татар теленнән белем һәм күнекмәләрне тикшерү өчен биремнәрне башкаруга 45 минут вакыт бирелә. Тәкъдим ителгән эш 2 өлештән тора.

Беренче өлеш 20 биремне үз эченә ала (A1-A20), сез алар арасыннан дөрес дип уйлаган җавапны сайлап алырга тиеш.

Икенче өлеш B1-B6 биремнәреннән тора. Әлеге биремнәр текстка бәйле рәвештә башкарыла. B1-B6 биремнәренә җавапны сез мөстәкыйль рәвештә формалаштырырга һәм язып куярга тиеш.

Биремнәрне тәкъдим ителгән тәртиптә үтәгез. Аларны үтәү барышында сезнең өчен кыенлык тудырганнарны килеп чыкса, әлеге биремне калдырып торып, алдагыларына күчәргә киңәш итәбез. Сез бу биремнәргә, вакытыгыз калган очракта, кабат әйләнеп кайта алачаксыз. Беренче өлештәге биремнәргә якынча 1,5 минут вакыт бирелә. Икенче өлештәге һәр биремгә 2 минут вакытыгызны сарыф итегез.

Дөрес җаваплар, катлаулылыкларыннан чыгып, 1 яки югарырак баллар белән бәяләнәләр. Әлеге балларны бергә кушканнан соң, сезгә гомуми балл чыгарыла, шуңа күрә мөмкин кадәр күбрәк биремнәргә дөрес җаваплар бирергә һәм күбрәк баллар җыярга тырышыгыз.

**Сезгә уңышлар телибез !**

### **3 вариант**

#### **1 өлеш (А)**

*Әлеге өлештәге биремнәрне (А1-А20) үтәгәндә, җавалар бланкында эшләнә торган бирем аста урнашкан, дәрәҗә табылган җавап номеры шакмагына «Х» билгесен куегыз.*

**А1. Бер генә ижектән торган сүзгә табыгыз.**

1. сыйныф
2. акбур
3. йорт
4. ботка

**А2. Сүзләрнең дәрәҗә язылышы күрсәтелгән рәткә билгеләгез.**

1. коңгыз, моңлы
2. коңгоз, моңлы
3. кыңгыз, мыңлы
4. конгыз, моңло

**А3. ь хәрефенә языла торган сүзләр рәткә билгеләгез.**

1. аш...яулык, вәг...дә
2. сәнгат..., сәгат...
3. көн...як, ниһаят...
4. табигат..., яш...лек

**А4. Татар алфавитында ничә хәреф бар?**

1. 39
2. 40
3. 33
4. 35

**А5. Кайсы сүздә ө хәрефенә языла?**

1. т...лке
2. м...ктәп
3. дәр...с
4. хәр...ф

**А6. Ижеклэргә дөрес бүленгән сүzlәр рәтен билгеләгез.**

1. кың-гы-р-ау, мо-ң-су
2. кү-лмәк, чү-лмәк, куя-н
3. кит-ап-ны, каб-ак, ба-б-ай
4. ба-ла, дә-рес, мәк-тәп

**А7. Тулы мәгънә белдерә, күренешләрә тәсирле, сәнгатьле итеп чагылдыра, таркалмый торган сүзтезмәләр бирелгән сүзлекләрне билгеләгез.**

1. орфографик сүзлекләр
2. аңлатмалы сүзлекләр
3. тәржемә сүзлекләрә
4. фразеологик сүзлекләр

**А8. Санның билгеләмәсен табыгыз.**

1. предметның билгесен белдерә
2. предметның эшен белдерә
3. предметны белдерә
4. предметның санын, исәбен белдерә

**А9. Ялгызлык исемнәр булган рәтне күрсәтегез.**

1. урман, карга, алмагач
2. Казан, Чаллы, Алабуга
3. авыл, башкала, халыклар
4. Гали, укучы, дус

**А10. Кимлек дәрәжәсендәгә сыйфатны күрсәтегез.**

1. яшел
2. ямь-яшел
3. яшькелт
4. яшелрәк

**А11. II нче затта, юнәлеш килешендә, берлек санда булган алмашлыкны табыгыз.**

1. синнән
2. сиңа
3. миңа
4. аны

**A12. Предметның билгесен белдерэ торган сүз төркеме ничек атала?**

1. Фигыль
2. Исем
3. Сыйфат
4. Сан

**A13. Кайсы сүздә ө хәрефе төшөп калган?**

1. сөзг...ч
2. к...зге
3. бөр...
4. төлк...

**A14. Кушма сүzlәрдән генә торган рәтне күрсәтегез.**

1. акча, аккош, савыт
2. ямь-яшел, Айсылу, китап
3. карабодай, өчпочмак, төнбоек
4. дәфтәр, өстәл, Алия

**A15. Бу сүzlәрдән боерык фигыльләрне аерып күрсәтегез.**

*Жырласа, утыр, яшәсен, омтылса да, төзе, уйнаган, укы*

1. жырласа, яшәсен, омтылса да
2. утыр, төзе, укы
3. уйнаган, жырласа, яшәсен
4. омтылса да, төзе, укы

**A16. Сана, йөгәр, укы сүzlәренең үткән заманда юклык формасын билгеләгез.**

1. санады, йөгәрде, язды,
2. санамый, йөгәрми, укымый
3. санамады, йөгәрмәде, укымады
4. санамас, йөгәрмәс, укымас

**A17. Күплек санда, чыгыш килешендә килгән исемне табыгыз.**

1. мәктәпнең;
2. укытучыбызның;
3. китаптан;
4. балалардан.

**A18. Дөрес язылышны табыгыз.**

1. йөз ун биш;
2. йөзунбиш;
3. йөзун биш;
4. йөз унбиш.

**A19. Фигыльләрнең төрен билгеләгез.**

*тырышты, эшләгән, күрдәк*

1. үткән заман хикәя фигыль
2. киләчәк заман хикәя фигыль
3. хәзерге заман хикәя фигыль
4. шарт фигыль

**A20. Күплек сан кушымчаларының дөрес ялгану очрагын билгеләгез.**

1. көннәр, төннәр, биремнәр
2. көнләр, төнләр, биремнәр
3. көннәр, төнләр, биремләр
4. көннәр, төннәр, биремләр

**2 өлеш (B)**

*Әлеге өлештәге биремнәрне, тәкъдим ителгән текст ярдәмендә үтәгәндә, җавапларыгызны җавап бланкында B1-B6 саннарының уң ягына беренче шакмактан башлап языгыз. Һәр хәреф яки цифр аерым шакмакка язылырга тиеш. Сүzlәр яки цифрлар, санап үтелгәндә, аерым шакмакка куелган өтерләр белән аерыла. Җавапларны язганда буш шакмаклар калдырырга ярамый.*

*(1) Боз кристаллары болытка кайдан килә? (2) Алар су парларыннан ясала. (3) Салкын көнне авыздан чыккан пар да якага, бүреккә бәс булып ята бит әле. (4) Әйе, бик нәфис, нәзакәтле шул кар бөртеге. (5) Температура, дымлылык һәм җыл аз гына үзгәрсә, кар бөртеге бөтенләй башка була да куя.*

**B1.** Беренче жөмләдәге нечкә әйтелешле сүзгә языгыз.

**B2.** Беренче жөмләдәге рус теленнән кергән алынма сүзгә языгыз.

**B3.** Сыйфат булган жөмлөләрнең санын күрсәтегез.

**B4.** Парларыннан сүзенең килешен күрсәтегез.

**B5.** Беренче жөмләнең әйтелү максаты буенча төрен языгыз.

**B6.** Дымлылык сүзенең ясалышы ягыннан төрен языгыз.